

Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
Journal of Gaziosmanpaşa University Faculty of Theology
7/2 (Aralık | December 2019)

Uluslararası Geçmişten Günümüze Tokat'ta İlmî ve Kültürel Hayat Sempozyumu (18-20 Ekim 2018)

*International Symposium for Scholarly and Cultural Life in Tokat
from Past to Present (18-20 October 2018)*

Değerlendiren | Reviewed by
Ecemnur TOPCU

Bilim Uzmanı, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Specialist of Science, Department of Turkish Language and Literature
Tokat | Turkey
ecemnur93@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4042-0929

Atf | Cite as

Topcu, Ecemnur. "Uluslararası Geçmişten Günümüze Tokat'ta İlmî ve Kültürel Hayat Sempozyumu (18-20 Ekim 2018) [International Symposium for Scholarly and Cultural Life in Tokat from Past to Present (18-20 October 2018)]".
guifd 7/2 (Aralık 2019): 235-239

Copyright © Published by Tokat Gaziosmanpaşa University Faculty of Theology. Tokat, 60010 Turkey.
<https://dergipark.org.tr/guifd>

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından, Tokat Belediyesi ve Tokat Valiliği'nin desteğiyle 18-20 Ekim 2018 tarihleri arasında Uluslararası Geçmişten Günümüze Tokat'ta İlmi ve Kültürel Hayat Sempozyumu düzenlenmiştir. Sempozyumda Tokat'ın dini, tarihi, ilmi, siyasi, sosyal ve kültürel değerlerinin açığa çıkarılması amaçlanmıştır. Sempozyuma, ekseriyetle akademisyen olmak üzere 98 kişi katılmış ve açılış tebliği dahil toplamda 87 bildiri sunulmuştur.

18 Ekim 2018 günü, saat 09:15'te Düzenleme Kurulu Başkanı Prof. Dr. Hanifi Vural, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Şahin, Tokat Belediye Başkanı Av. Eyüp Eroğlu, Tokat Valisi Dr. Ömer Toraman'ın protokol konuşmaları ve Prof. Dr. Mahmut Kaya'nın (İstanbul Üniversitesi, Emekli Öğretim Üyesi) tebliği ile sempozyumun açılışı yapılmıştır. Ardından 2 gün boyunca 15 Temmuz Kongre ve Kültür Merkezi'nde bulunan 3 salonda eş zamanlı olarak 8 oturum düzenlenmiştir. Yurt dışından da katılımcıların olduğu sempozyumda tebliğlerden iki tanesi Arapça olarak sunulmuş ve simültane Türkçe çevirisi yapılmıştır.

Sempozyumda sunulan bildirilerin konuları şöyle sınıflandırılmıştır: Kutsal Figürler ve Ritüellere Dair Bildiriler, Tokatlı Alimlere Dair Bildiriler, Tokatlı Şeyhülislamlara Dair Bildiriler, Tokat Vakıflarına Dair Bildiriler, Edebi Hayata Dair Bildiriler, Sanat ve Mimariye Dair Bildiriler, Tokat Kültürü ve Folkloruna Dair Bildiriler, Toplumsal Yapıya Dair Bildiriler ve Muhtelif Konulara Dair Bildiriler. Bu yazıda, zikredilen konuların hepsine dair sunulmuş bildirilerin tamamından bahsedilmesi mümkün olmadığından sempozyumdaki farklı konulara dair birkaç bildiri hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Mehmet Emin Tokadi menkıbeleri üzerine bildiri sunan Prof. Dr. Aynur Koçak (Yıldız Teknik Üniversitesi) sözlü ve elektronik kültür ortamındaki menkıbeleri mukayeseli olarak ele almıştır. Koçak, bildirisinde Mehmet Emin Tokadi'nin hayatından ve türbesinden, sonrasında ise genel olarak menkıbelerin özelliklerinden bahsedip yazılı, sözlü ve elektronik kültür ortamlarındaki Tokadi menkıbelerine değinmiştir. Değerlendirme kısmında ise sözlü kültür ortamında ortaya çıkan bir anlatı türünün teknolojik gelişmeler doğrultusunda yeni kültür ortamlarında, dizi yahut film gibi farklı şekillerde görüldüğünü söylemiştir.

Aynı oturumda, Yüksek Mimar Ahmet Yılmaz, "Tokat Kale Eteği Yerleşim Dokusu ve Dönüşüm Önerisi" konulu bildirisini sunmuştur. Yılmaz, bu bildiriye öncelikle; şehir, kimlikli şehir ve doku kavramları üzerinde durmuştur. Devamında Tokat kale eteği yerleşim dokusunun özgünlüğüne yönelik tarihsel araştırmalara yer vermiş ve eski fotoğrafları destekleyecek harita ve kadastro verileri değerlendirmiştir. Son olarak özgün dokunun muhafaza edilmesi su-

retiyile dönüşümün yapılmasının imkanını anlatmış ve proje çalışmalarına ait üretilen taslakları göstermiştir. Bildiri sonunda Yılmaz, kadim şehirlerin hafızasını oluşturan dokunun ve eski kadastro verilerin günümüz koşullarında sürdürülebilir asgari-fiziki şartları sağlayacak düzenlemelerle muhafaza edilmesi gerektiğini söylemiştir.

Sempozyumda en çok bildiri Tokatlı alimler hakkında sunulmuştur. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Pak ve Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Bayram, tefsir ve kelam yönleriyle İshak b. Hasan et-Tokadi hakkında bildirimler sunmuşlardır. Yine Tokatlı alimler üzerine, Doç. Dr. Muammer Bayraktutar, Ahmet b. Muhammed el-Kazabadi'nin risalesini ele aldığı bildirisini, Dr. Öğr. Üyesi Hilal Özay ise Molla Lütfi'ye ait bir risaledeki fıkhi meseleleri ele aldığı bildirisini sunmuştur. Bir diğer konuşmacı olan Prof. Dr. Ali Bakkal (Akdeniz Üniversitesi), bildirisinde Tokat'ta yetişen astronomi ve matematik bilginlerinden bahsetmiştir. Bakkal, Tokat ve çevresinde inşa edilen medreselerle buralarda okutulan dersler hakkında bilgi verdikten sonra astronomi ve matematik dalında eser yazan Tokatlı bilim adamlarının her birinin isimlerine değinmiş, yazdıkları eserler hakkında malumat vermiştir.

Sempozyuma bildiri yönünden en yoğun katılımın olduğu ikinci konu, Tokatlı şeyhülislamlar konusudur. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Enver Bayram, Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Özdemir ve Doç. Dr. Emine Ögük üç ayrı bildiri de Şeyhülislam İbn-i Kemal'in tefsir çalışmalarını ve kelami düşüncelerini incelemiştir. Aynı konu altında Doç. Dr. Nazım Büyükbaş "Tokatlı Şeyhülislam ve İslam Hukukuna Katkıları" ve Dr. Öğr. Üyesi Ramazan Diler "Mustafa Sabri Efendi'nin Kadın ve Kadın Eğitime Dair Görüşleri" başlıklı tebliğleriyle sempozyuma katılmışlardır. Prof. Dr. Halil İbrahim Zeybek (Gümüşhane Üniversitesi) ve Doç. Dr. Kemal Saylan (Gümüşhane Üniversitesi), ortak hazırladıkları bildiri de Şeyhülislam Kara Halil Efendi'nin hayatına dair bazı tespitlere yer vermişlerdir. Bildiri de Sultan Abdülaziz'in tahttan indirilme fetvasını kaleme alan Kara Halil Efendi'nin hayatının bilinmeyen yönleri hakkında malumat verilmiş, taranan arşiv kayıtlarına değinilmiştir. Ayrıca Kara Halil Efendi'nin torunlarıyla yapılan görüşmeler de bildiri de yer almıştır.

Edebi hayata dair bildiri sunan Dr. Leyla Kerimova (Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi) Tokat aşıkları ve şairlerinden bahsetmiştir. Kerimova'ya göre; Tokat aşıkları sadece Anadolu yöresinde değil, Türk dünyasında ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Kerimova, bildirisinde aşıklık geleneğini anlattıktan sonra Tokat aşıkları ve şairlerini yaşadıkları yüzyıllar ile birlikte anlatmıştır. Ayrıca sempozyum sekreteryasını yürüten Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz ÖKSÜZ (To-

kat Gaziosmanpaşa Üniversitesi), Mehmet Emin Tokadi'nin vefatına düşürülen tarihler üzerine hazırladığı tebliği ile aynı konuda bildirisini sunmuştur.

Sempozyumda yoğun katılımın olduğu bir başka konu ise Tokat kültürü ve folklorudur. Bu konuda bildiri sunan Dr. Öğr. Üyesi Şengül Erol (Uşak Üniversitesi), Tokat'ın Reşadiye ilçesinin geleneksel kadın giysilerini incelemiştir. Erol, bildirisinde geleneksel giyim-kuşam kültürünün önemini anlattıktan sonra, Reşadiye ilçesinin geleneksel kadın giysilerine dair saha çalışması sonucu elde ettiği orijinal giysilerin görsellerini sunmuş ve parçaları hakkında bilgi vermiştir.

Sempozyumda Tokat'ın toplumsal yapısına dair 5 bildiri sunulmuştur. Doç. Dr. İsmet Türkmen (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi) doktora öğrencisi Yücel Bulut'la (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi) birlikte "İngiliz Seyyah William John Childs'in Gözüyle Tokat" konulu bir bildiri hazırlamışlardır. Bildiride Childs'in Amasya'dan Tokat'a gelişi, Tokat'taki izlenimleri ve Tokat'tan Sivas'a yolculuğu değerlendirilmiştir. Sonuçta bu çalışma ile Tokat ve kırsalının sosyal yaşamına ilişkin verilere ulaşılabilmektedir. Ayrıca Dr. Öğr. Üyesi Şir Muhammed Dualı (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi) aynı konuda "XX. Yüzyılın Başlarında Tokat Yöresinde Misyonerlik Faaliyetleri ve Peder Guillaume de Jerphanion'un Tokat İzlenimleri" başlıklı bildirisini sunmuştur.

Prof. Dr. Mustafa Çolak (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi) ve Arş. Gör. Hasan Daşdemir'in (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi) ortak hazırladıkları bildiri II. Meşrutiyet dönemi Mebusan Meclisi'nde görev yapan Tokat mebuslarını ve onların icraatlarını konu almaktadır. Bildiride II. Meşrutiyet öncesi dönem kısaca anlatılmış, ardından II. Meşrutiyet'in ilan süreci ve sonrası hakkında bilgi verilmiştir. Tebliğin sonunda ise Mebusan Meclisi'ndeki Tokat mebuslarının isimleri verilmiş ve bunların icraatlarına değinilmiştir.

Sempozyumda çalışılan konulardan birisi de Tokat vakıfları olmuştur. Arş. Gör. Fırat Küskü (Sinop Üniversitesi), XIX. yüzyıl sonları ile XX. yüzyıl başlarında Tokat sancağında gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerini anlatmıştır. Küskü, bildirisinde salnâmeler hakkında bilgi verdikten sonra bildirin asıl konusu olan maarif nezareti salnâmesi üzerinden II. Abdülhamid'in eğitim politikalarını ve bu politikaların Tokat özelindeki yansımalarını değerlendirmiştir. Sonuç olarak ise müslim ve gayrimüslim mekteplerle kadim medreselerin bir arada olduğu Tokat'ta bir eğitim geleneği oluştuğunu ve bu eğitim geleneğinin Tokat menşeli birçok önemli ilim ve devlet adamının yetişmesinde etkili olduğunu söylemiştir. Son olarak, Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Okudan (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi) "Ebu Şems Hakkında Bazı Değerlendirmeler" başlıklı tebliği ile vakıflar ile ilgili bildirisini sunmuştur.

Bu şekilde sempozyumda üç ayrı salonda eş zamanlı olarak 18 Ekim günü

4, 19 Ekim günü 4 olmak üzere gerçekleştirilen 8'er oturumda toplam 86 bildiri sunulmuştur. Her oturum sonunda katılımcılara hediyeleri ve katılım sertifikaları takdim edilmiştir. Sempozyumun son günü olan 20 Ekim ise sosyal faaliyetlerle değerlendirilmiş, Tokat'ın önemli mekanları ziyaret edilmiştir. Sempozyum sonrasında, sunulan bütün bildirilerin metinleri tokatsempozyum2018.gop.edu.tr adresinde e-kitap olarak iki cilt halinde yayımlanmıştır.